

Sygn. akt IV KO 2/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Jarosław Matras

Protokolant Anna Kowal

w sprawie **K. A.**

skazanej za przestępstwa z art. 197 § 1 i 3 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 kwietnia 2021 r.,

wniosku obrońcy skaranej o wznowienie postępowania zakończzonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 lutego 2015 r., sygn.

akt II AKa (...), zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w C.

z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł

**wniosek oddalić i zwolnić skaraną z obowiązku zwrotu wydatków
poniesionych przez Skarb Państwa w postępowaniu
wznawieniowym.**

UZASADNIENIE

K. A. została oskarżona o to, że:

VIII. w lipcu 2011 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z J. S., przy użyciu przemocy polegającej na przytrzymywaniu za ręce i nogi, biciu po twarzy, szarpaniu, zasłanianiu ręką ust, zdjęciu ubrania w postaci piżamy oraz bielizny w postaci majtek i biustonosza oraz grożąc popełnieniem przestępstwa na jej szkodę, a następnie poprzez dotykanie i całowanie po piersiach i narządach rodnych, zmuszanie do wzięcia do ust członka i całowania po narządach rodnych K. A.,

doprowadziła kilkakrotnie małoletnią P. L. lat 14 do obcowania płciowego dopochwowego z J. S. oraz oralnego ze sobą i J. S., przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r. tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 i 2 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. art. 64 § 1 k.k.,

IX. w połowie września 2011 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z J. S., grożąc P. L. popełnieniem na jej szkodę przestępstwa, zmusiła ją do wejścia do samochodu osobowego marki B. koloru srebrnego, a następnie po przewiezieniu do domu przy ul. (...), przy użyciu przemocy polegającej na przytrzymywaniu za ręce i nogi, biciu po twarzy, szarpaniu, zasłanianiu ręką ust, zdjęciu ubrania w postaci spodni, bluzy i koszulki oraz bielizny w postaci majtek i biustonosza, a następnie poprzez dotykanie i całowanie po piersiach i narządach rodnych, zmuszanie do wzięcia do ust członka i całowania po swoich narządach rodnych, doprowadziła kilkakrotnie małoletnią P. L. lat 14 do obcowania płciowego dopochwowego z J. S. oraz oralnego ze sobą i J. S., przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r., tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 i 2 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

X. w drugiej połowie marca 2011 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z J. S., podstępem polegającym na podaniu małoletnim D. M. lat 16 i E. G. lat 17 poprzez wstrzyknięcie do żyły, w celu doprowadzenia do obcowania płciowego, substancji, która spowodowała ograniczenie świadomości i wyłączenie woli pokrzywdzonych, przemocą polegającą na biciu po twarzy oraz grożąc E. G. rozgłoszeniem wiadomości uwłaczającej jej czci, poprzez ujawnienie filmu przedstawiającego jej akt płciowy, doprowadziła kilkakrotnie D. M. i E. G. do obcowania płciowego polegającego na odbywaniu stosunków płciowych dopochwowych z J. S. oraz stosunków oralnych ze sobą i J. S. polegających na całowaniu narządów rodnych pokrzywdzonych przez siebie i J. S. oraz na zmuszaniu pokrzywdzonych do stosunków oralnych polegających na całowaniu członka J. S., swoich narządów rodnych i wkładaniu wibratora do swojej pochwy oraz wkładaniu sobie wzajemnie wibratora przez pokrzywdzone, przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r., tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

XI. na przełomie września i października 2011 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z J. S., grożąc D. M. rozgłoszeniem wiadomości uwłaczającej jej czci, poprzez ujawnienie filmu przedstawiającego jej akt płciowy oraz przemocą polegającą na przytrzymywaniu i szarpaniu za szyję, doprowadziła kilkakrotnie D. M. do obcowania płciowego polegającego na odbywaniu stosunków płciowych dopochwowych i analnych z J. S. oraz oralnych z J. S. polegających na zmuszaniu jej do wzięcia członka do ust oraz stosunków oralnych ze sobą polegających na zmuszaniu pokrzywdzonej do całowania swoich narządów rodnych oraz na zmuszaniu pokrzywdzonej do stosunków oralnych polegających na całowaniu jej narządów rodnych przez siebie i J. S., przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo

podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r., tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

XII. w drugiej połowie marca 2011 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z J. S., grożąc E. G. rozgłoszeniem wiadomości uwłaczającej jej czci, poprzez ujawnienie filmu przedstawiającego jej akt płciowy oraz popełnieniem na jej szkodę oraz na szkodę jej najbliższych przestępstwa, podstępem polegającym na podawaniu, w celu doprowadzenia do obcowania płciowego, substancji, która powodowała ograniczenie świadomości i wyłączenie woli pokrzywdzonej oraz przemocą polegającą na biciu przez J. S. po twarzy i pośladkach oraz drewnianą łyżką po stopach, doprowadziła ją kilkakrotnie do obcowania płciowego polegającego na odbywaniu stosunków płciowych dopochwowych z J. S. i oralnych polegających na całowaniu narządów rodnych pokrzywdzonej przez siebie i J. S. oraz zmuszaniu pokrzywdzonej do stosunków oralnych polegających na całowaniu członka J. S. i swoich narządów rodnych, przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r., tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

XIII. w sierpniu 2011 r. w C., grożąc E. G. rozgłoszeniem wiadomości uwłaczającej jej czci, poprzez ujawnienie filmu przedstawiającego jej akt płciowy oraz przemocą polegającą na biciu ręką po twarzy i pośladkach, wiązaniu rąk i nóg oraz zaklejaniu taśmą ust, doprowadziła ją kilkakrotnie do obcowania płciowego oralnego

polegającego na wzajemnym całowaniu się po narządach rodnych i piersiach oraz obcowania płciowego przy użyciu wibratora poprzez wzajemne umieszczanie go sobie w pochwach, przy czym czynu tego dopuściła się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności za przestępstwo podobne skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dn. 24.02.2009 r. sygn. III K (...) za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., art. 210 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywała w okresie od dnia 06.11.2008 r. do 24.08.2009 r., od 08.09.2009 r. do 14.09.2009 r. i od 30.07.2010 r. do 08.04.2011 r., warunkowo zwolniona w dn. 16.03.2011 r., tj. o przestępstwo z art. 197 § 1 i 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt II K (...), Sąd Okręgowy w C. uznał K. A. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego:

- w punkcie VIII z tą zmianą, iż przyjął, że wyczerpuje on znamiona przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 1 i 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 197 § 3 pkt 1 i 2 k.k. wymierzył jej karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt 8 wyroku);
- w punkcie IX z tą zmianą, iż przyjął, że wyczerpuje on znamiona przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 1 i 2 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 197 § 3 pkt 1 i 2 k.k. w związku z art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt 9 wyroku);
- w punkcie X i XII przyjmując, że dopuściła się ich działając ciągiem przestępstw określonych w art. 91 § 1 k.k. i za to z mocy art. 197 § 3 pkt 1 k.k. i art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt 10 wyroku);
- w punkcie XI, to jest przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 197 § 3 pkt 1 k.k. wymierzył jej karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt 11 wyroku);
- w punkcie XIII, to jest przestępstwa z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. i art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 197 § 3 pkt 1 k.k. wymierzył jej karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt 12 wyroku).

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone w punktach 8, 9, 10, 11, 12 kary pozbawienia wolności i orzekł wobec oskarżonej K. A. karę łączną 12 lat pozbawienia wolności (pkt 13 wyroku) zaliczając jednocześnie na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności od 6 października 2011 r. do dnia 27 lutego 2014 r. (pkt 16 wyroku).

Na podstawie art. 39 pkt 2b k.k. i art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych P. L., E. G. i D. M. przez okres lat 15 (pkt 15 wyroku).

We wniesionej apelacji, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, obrońca oskarżonej, na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2, 3, 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił:

1) „obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, w tym obrazę:

- art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. art. 410 k.p.k., i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegającą na jednostronnej i wybiórczej ocenie dowodów przez Sąd I instancji w sposób sprzeczny z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, nie uwzględnienie całokształtu ujawnionych w sprawie okoliczności, a w konsekwencji wydanie wyroku w oparciu o błędną ocenę dowodów w postaci zeznań pokrzywdzonych poprzez przyjęcie, iż pokrzywdzone nie godziły się na poddanie się obcowaniu płciowemu lub innej czynności seksualnej albo na wykonanie takiej czynności, w sytuacji, gdy treść zeznań wskazanych świadków przeczy tym okolicznościom, tym samym przekroczenie przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny dowodów i niezasadne przyjęcie, iż oskarżona K. A. działając wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi współoskarżonymi, dopuściła się zarzucanych jej czynów;

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 172 k.p.k. polegającą na tym, że Sąd pomimo zachodzących sprzeczności i rozbieżności w zeznaniach pokrzywdzonych, o które opart zaskarżony wyrok, nie dokonał ich konfrontacji;

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 167 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu weryfikacji okoliczności wskazanych w notatce urzędowej (k. 292 akt sprawy) podawanych przez funkcjonariusza Policji D. R. dotyczących informacji o E. G., która miała nakłaniać do uprawiania prostytucji P. L. i że P. L. jest jedną z większej ilości osób, które E. G. miała do tego nakłaniać, a mogących wykluczyć możliwość dokonania przez oskarżoną zarzucanych jej czynów oraz na nie odniesieniu się do tych okoliczności w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia;

2) mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na mylnym przyjęciu przez Sąd I instancji, iż K. A. dopuściła się zarzucanych jej czynów, podczas gdy prawidłowa analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wskazuje na sprawstwo oskarżonej.”

Z ostrożności procesowej na wypadek, gdyby Sąd Apelacyjny nie podzielił podniesionych zarzutów dodatkowo obrońca zarzuciła:

„3) rażącą surowość kary w łącznym wymiarze 12 lat pozbawienia wolności, orzeczenie wobec oskarżonego zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych na okres 15 lat jako nieadekwatne do celów kary,

4) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 424 § 2 k.p.k. polegającą na niewskazaniu przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia motywów co do wysokości wymiaru środka karnego orzeczonego w pkt 15 sentencji wyroku oraz niewskazanie przez Sąd w uzasadnieniu orzeczenia zastosowania art. 91 §1 k.k. w pkt 10 sentencji wyroku oraz uzasadnienia motywów takiego orzeczenia, czym uniemożliwił on obronie realne skorzystanie ze środka odwoławczego.”

W konkluzji obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanych jej czynów, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie Sądowi Okręgowemu sprawy do ponownego rozpoznania.

Apelację na niekorzyść oskarżonej K.A. apelację wniósł prokurator Prokuratury Rejonowej w C., który powołując się na przepis art. 438 pkt 1 i 4 k.p.k. zarzucił:

- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 85 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie przy wymiarze kary łącznej orzeczonej w pkt 13 wobec oskarżonej K. A., zamiast zastosowania prawidłowego przepisu z art. 91 § 2 k.k.,

- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 41a § 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie oraz nie orzeczenie środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej przy orzekaniu kar i środków karnych za poszczególne przestępstwa zarzucane m.in. oskarżonej, a następnie łączne orzeczenie tego środka karnego co do poszczególnych skazanych, w tym skazanej K.A.,

- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 41a § 4 k.k. poprzez jego nie zastosowanie przy orzekaniu środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych i nie wskazanie, przy orzekaniu tego środka karnego odległości od osób chronionych, którą skazani, w tym K. A., obowiązani są zachować.

W następstwie tych zarzutów prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1. poprawienie błędnej podstawy wymiary kary łącznej wskazanej w pkt 13 sentencji wyroku i zastosowanie art. 91 § 2 k.k., w miejsce art. 85 k.k.,
2. orzeczenie środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych za każdy z zarzucanych oskarżonej czynów na okres 15 lat oraz łącznie tego środka karnego na okres 15 lat wraz ze wskazaniem odległości 500 metrów od osób chronionych, którą m.in. skazana obowiązana jest zachować.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w pkt 13 do podstawy prawnej orzeczenia o karze łącznej w miejsce art. 85 k.k. wprowadził art. 91 § 2 k.k.;

- w miejsce rozstrzygnięcia zawartego w pkt 15 sentencji wyroku na mocy art. 41a § 2 i 4 k.k. orzekł za każde z przypisanych oskarżonej K. A. przestępstw środek karny w postaci zakazu zbliżania się przez okres 10 lat do pokrzywdzonych P. L., E. G. i D. K. zd. M. na odległość 100 metrów, a w konsekwencji określił wobec niej łączny wymiar tego środka karnego w postaci zakazu zbliżania się na okres 10 lat do pokrzywdzonych P. L., E. G. i D. K. zd. M. na odległość 100 metrów. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w odniesieniu do K. A. Sąd utrzymał w mocy.

Zaskarżając kasacją w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w (...), obrońca skazanej K. A. zarzucił:

„1. Rażąco naruszenie prawa mające wpływ na treść orzeczenia

1) poprzez zaniechanie podjęcia inicjatywy w kierunku wszechstronnego wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy (zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 26.8.2003 r., V KK 382/02, OSNwSK 2003, Nr 1, poz. 1788); a tym samym naruszenie art. 424 § 1 k.p.k.:

- poprzez nie określenie czy i jakie ustalenia faktyczne zostały dokonane na podstawie materiału dowodowego z załączonej do akt opinii o pokrzywdzonej P. L. w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w C., sygn. akt V Nsm (...);

- poprzez nie określenie zakresu w jakim Sąd a quem dokonał ustalenia faktycznego w przedmiocie zeznań pokrzywdzonych, tj. D. M. i E. G. pomimo dokonywania ustalenia faktycznego w przedmiocie opartego na zeznaniach wskazanych powyżej świadków;

- poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji w przedmiocie niewykazania przyczyn i okoliczności w jakich pokrzywdzona E. G. miała zmierzać do uwolnienia od odpowiedzialności karnej bliskiego znajomego rodziców, konkubenta B. O.;

2) poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji związanego z naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 k.p.k., gdyż nie wyjaśniono istotnych okoliczności w sprawie, a w szczególności:

- zaniechania wezwania na rozprawę biegłego sądowego A. M., który w roku 2011 (czasookres inkryminowanych czynów oskarżonemu - co wynika z prezentaty SR C. i nagłówek 1 strony opinii) w celu wyjaśnienia jej spostrzeżeń odnośnie P. L. i przyczyn dla których uznała ją za mało wiarygodną, że wizyty na ul. (...) były przymusowe, a sama pokrzywdzona wykonywała polecenia oskarżonego z chęci zysku, a nie ze strachu;

- zaniechanie wyjaśnienia treści notatki urzędowej z dnia 12 grudnia 2011 roku, z której wynika, że policja posiada podejrzenia, iż E. G. b. osobą, która między innymi namawiała P. L. do uprawiania prostytucji, zatem obcowania płciowego w zamian za korzyści majątkowe, a nie z powodu obaw gróźb oskarżonego; konfrontacji pokrzywdzonych E. G. i P. L., podczas gdy ich zeznania jednoznacznie różniły się co do przebiegu zdarzeń, zaś nie można istotnych różnic wyjaśnić wyłącznie chęcią umniejszenia swojej roli przez E. G. w trakcie spotkań przy ul. (...), skoro ta pokrzywdzona dopiero na rozprawie, po raz pierwszy w sprawie zeznała, że D. M. lubiła zaraz po przyjeździe do domu przy (...) wypić alkohol w dużych ilościach, bez przymusu, a zatem okoliczności nie świadczą o tym, że znajdowała się tam wyłącznie z obawy o ewentualne zachowanie oskarżonego;

- przesłuchania zawnioskowanych świadków na okoliczności związane z inkryminowanymi zarzutami oraz sposobem życia pokrzywdzonych, w tym w szczególności E. G.;

3) poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji związanego z naruszeniem art. 424 § 1 k.p.k. zw. z art. 201 k.p.k. z uwagi na pominięcie przy dokonaniu ustalenia faktycznego w oparciu o opinię wydaną przez psycholog S., faktu miejsca pobytu biegłej w trakcie składania zeznań przez podlegających ocenie świadków, tj. okoliczności, która de facto pozbawiała biegłą wiedzy o sposobie składania zeznań przez analizowanych świadków a tym samym braku możliwości opracowywania opinii po uprzedniej obecności w odpowiedniej bliskości osoby zeznającej w charakterze świadka;

4) poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji związanego z naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. z uwagi na odstąpienie od odtworzenia nagrań z

rozpraw podczas których były przesłuchiwane pokrzywdzone biegłej S., w celu wydania przez biegłą opinii ustnej uzupełniającej wobec zarzutu obrońcy J. S., że biegła podczas składania ich zeznań, nie widziała ich twarzy i gestykulacji rąk;

5) poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji związanego z naruszeniem art. 390 § 2 k.p.k. w zw. z art. 375 § 2 k.p.k. wynikający ze względu na nierozważenie sposobu przeprowadzenia wszystkich czynności dowodowych w czasie których z uwagi na zarządzenie opuszczenia rozprawy przez oskarżonego, oskarżony nie był obecny;

6) poprzez nieprawidłowe zweryfikowanie zarzutu apelacji związanego z naruszeniem art. 7 k.p.k. z uwagi na odstępianie od zasady swobodnej oceny dowodów i orzekanie w tym zakresie na zasadzie niedozwolonej dowolności, wyrażającej się zwłaszcza w niezgodnej z zasadami wiedzy, wskazaniemi doświadczenia życiowego i rozumowania ocenie zeznań pokrzywdzonych uznając, że zostały doprowadzone do współżycia poprzez użycie podstępów oskarżonego, podczas gdy analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do uzasadnionego wniosku, iż pokrzywdzone przychodziły do domu w C. przy ul. M. w wiadomym dla nich celu.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2016 r., sygn. akt IV KK 355/15, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanej K. A. jako oczywiście bezzasadną.

Jak można domyślać się z pisma z dnia 22 grudnia 2020 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 4 stycznia 2021 r., opisany wyżej prawomocny wyrok Sądu odwoławczego został obecnie zaskarżony przez obrońcę skazanej wnioskiem o wznowienie postępowania karnego. Autorka tego pisma wniosła o:

- „1. zwrócenie się przez Sąd do Zakładu Karnego w H., ul. (...), (...) H. o przedłożenie oryginału listu skierowanego do administracji ZK L. (obecnie ZK H.) dotyczącego informacji o skazaniu K. A. na podstawie nieprawdziwych dowodów,
 2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z załączonych oświadczeń dotyczących nieprawdziwości zeznań E. G., P. L. oraz D. M.,
 3. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków E. G., P. L. oraz D. M. z uwzględnieniem faktu, że poprzednio składane zeznania składane były nieprawdziwe,
 4. zwrócenie się przez Sąd do Rzecznika Praw Obywatelskich o oryginał korespondencji, kopia w załączeniu, zawierającej oświadczenia dotyczące informacji o skazaniu K. A. na podstawie nieprawdziwych dowodów,
 5. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci: listu skierowanego do oskarżonej, oświadczenia R. K., z dnia 7 marca 2019 roku, oświadczenia A. R., oświadczenia M. Ł. z dnia 3 stycznia 2019 roku, oświadczenie B. Ł.,
- na okoliczność pojawienia się nowych faktów istotnych dla sprawy, które nie były znane na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym w C. i Sądem Apelacyjnym w (...).”

W dwóch pierwszych zdaniach uzasadnienia wniosku stwierdzono, że „Podstawą wznowienia i żądania powtórzenia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem (...), jest wykrycie takich okoliczności i środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Wskazane nowe okoliczności oznaczają otrzymanie przez oskarżoną dowodów i informacji dotyczących przedmiotu sprawy”.

Zajmując pisemne stanowisko w przedmiocie wniosku obrońcy skazanej, prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania jest sformalizowanym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym od prawomocnego orzeczenia sądowego. Nadzwyczajny charakter tego środka (zob. tytuł Działu XI Kodeksu postępowania karnego), podkreśla wynikający z art. 545 § 2 k.p.k. przymus adwokacko – radcowski (konieczność sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania przez obrońcę będącego adwokatem albo radcą prawnym), który w założeniu gwarantować ma profesjonalny poziom pisma procesowego wszczynającego postępowanie wznowieniowe. Tymczasem, jak słusznie zauważono w pisemnym stanowisku prokuratora, w części wstępnej wniosku nie wskazano postawy faktycznej i prawnej zaskarżenia, w szczególności nie powołano się na żadną z podstaw wznowienia postępowania przewidzianych w przepisach art. 540 , 540a, 540b, czy 542 § 3 k.p.k., nie sformułowano także żadnych wniosków wskazujących na to, czego skarżący się domaga (w uzasadnieniu ograniczono się do wniosku „o zmianę obu podanych wyroków przez oddalenie powództwa – podkreślenie SN; zauważyć należy, że autorka wniosku w kilku innych miejscach pisma myli stosowaną procedurę nazywając skazaną pozwaną i stwierdzając m.in., że „rozstrzygnięcie sądowe określające zobowiązanie pozwanych względem powoda powinno zostać zmienione przez uniewinnienie).

W części wstępnej uzasadnienia niniejszego postanowienia opisano szczegółowo przypisane skazanej przestępstwa oraz dotychczasowy przebieg postępowania karnego. Przedstawione okoliczności prowadzą do oczywistego wniosku, że podstawowym materiałem dowodowym wykorzystanym do przypisania skazanej odpowiedzialności za poszczególne przestępstwa były głównie zeznania pokrzywdzonych, a ocena ich wartości logicznej była w znacznej mierze przedmiotem zarzutów apelacyjnych i kasacyjnych. Z uzasadnienia wniosku o wznowienie wynika, że obrońca powołuje się na ujawnienie się po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych, istotnych w odniesieniu do przedmiotu procesu. Wyliczone w pięciu punktach wniosku dowody, przeprowadzenia których domaga się obrońca mają wskazać, że:

- „dowody zebrane przeciwko oskarżonej nie potwierdzały prawdziwego obrazu wytworzonego przez świadomie mylące i nieprawdziwe zeznania D. M., E.G., P.L.” (strona 3 wniosku),

- „E. G., D. M., P. L. dopuścili się przestępstwa polegającego na oskarżeniu oskarżonej K. A. o czyny, których nie popełniła, na co wskazują załączone dokumenty i zeznania świadków związane ze sprawą” (jw.),

- „Uprzednia wiedza Sądu co do stanu faktycznego była znacznie ograniczona mając na uwadze, że świadkowie E. G., D. M. składały zeznania fałszywe i nieprawdziwe” (jw.),

- „Zeznania E. G., P. L. oraz D. M. nie polegają na prawdzie o czym napisane jest w otrzymanym przez oskarżoną oświadczeniu. Zeznania (...) od początku postępowania dalekie były od okoliczności podawanych przez oskarżonych i nie tłumaczyły oczywistych braków dla czynności innych niż te, które były przedmiotem aktu oskarżenia. Dowodem potwierdzającym, że zeznania świadków były nieprawdziwe są oświadczenia uzyskane przez oskarżoną K. A. Dowodzą one w sposób bezpośredni, że dowody stanowiące podstawę skazania nie odzwierciedlają stanu faktycznego” (strona 7 wniosku).

Wprawdzie podstawy prawnej wniosku o wznowienie postępowania nie wskazano w petitum tego pisma, lecz – jak się wydaje – próba jej sformułowania znajduje się na stronie 5 skargi. Czyni się tam rozważania na gruncie przepisu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. próbując uzasadnić, że dołączone do wniosku kopie oświadczeń (k – 7 – 11 akt SN) stanowią nowe fakty i dowody, które ujawniły się po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, prowadzące do wniosku, że skazana nie popełniła przypisanych jej czynów. Warto przy tym zauważyć, że:

- B. Ł. oświadczyła, że usłyszała od matki P. L., że jej córka nie była zgwałcona, ponieważ chciała uzyskać odszkodowanie (k – 7),

- M. Ł. stwierdził w swoim oświadczeniu, że P. L. zeznawała nieprawdę wraz z matką, a czyniły to z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej (k – 8, 11),

- podobne treści zawierać ma oświadczenie A. R. (k – 9),

- natomiast R. K. miał oświadczyć, że P. L. powiedziała mu wprost, że nie była zgwałcona i „chciała wyciągnąć pieniądze” (k – 10).

Przywołane fragmenty uzasadnienia wniosku oraz kopii dołączonych do tego pisma oświadczeń dowodzą, że upatrywanie podstawy wznowienia postępowania w przesłankach wymienionych w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. jest błędne. W rzeczywistości nie chodzi przecież o to, że po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty i dowody wskazujące, że skazana nie dopuściła się przypisanych jej przestępstw, lecz o to, że z załączonych oświadczeń, innych wnioskowanych dowodów i przekonania skarżącej wynikać ma, że pokrzywdzone E. G., P. L. i D. M. złożyły fałszywe zeznania, bezpodstawnie obciążając nimi skazaną. Inaczej mówiąc, sens wniosku o wznowienie postępowania sprowadza się do stwierdzenia, że w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa i istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia, co przewidziano w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że stosownie do art. 541 § 1 k.p.k., czyn o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3 – 11 lub w art. 22 k.p.k. Oznacza to, że w wypadku powołania się na przepis art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. jako podstawę wznowienia postępowania, wniosek o wznowienie postępowania powinien wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego. Obrońca skazanej nie dość, że nie wskazuje na żadne orzeczenie potwierdzające, że w związku postępowaniem karnym przeciwko skazanej dopuszczono się przestępstwa, to jeszcze formułuje wnioski dowodowe, które w konsekwencji prowadziłyby do prowadzenia postępowania zastrzeżonego dla prokuratora przez sąd wznowieniowy. Na marginesie zauważyć trzeba, że potrzebę prowadzenia odrębnego postępowania karnego w przedmiocie składania fałszywych zeznań dostrzegł M. Ł., który w swoim oświadczeniu (k – 11) stwierdził – „wystąpiłem z pismem do Prokuratury o składanie fałszywych zeznań na A. i na P.”. Nie jest możliwe przywoływanie we wniosku o wznowienie postępowania jako nowego dowodu, w kontekście podstawy wznowienia z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., oświadczeń świadków wskazujących na fakt złożenia fałszywych zeznań w

zakończonym procesie, ponieważ takie oświadczenia powinny stanowić podstawę wznowienia opartą o przepis art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., co z kolei wymaga złożenia stosownego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i uzyskania wyroku skazującego. Nie można na tej samej podstawie faktycznej, tj. informacji o złożeniu fałszywych zeznań w procesie domagać się wznowienia postępowania karnego na podstawie prawnej określonej w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż podstawy oparte o ten przepis oraz art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. są rozłączne i nie mogą dotyczyć tych samych zdarzeń umożliwiających wznowienie postępowania [zob. J. Matras (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz (red. K. Dudka), Warszawa 2020, ss. 1260 – 1261).

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie postanowienia. Rozstrzygnięcie to nie wyklucza możliwości ponowienia wniosku o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w wypadku uzyskania orzeczenia, o jakim mowa w art. 541 § 1 k.p.k.